

УДК 336.5

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Л.Ю. Шевців, к.е.н., доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна

Шевців Л.Ю. Концептуальні основи формування ефективної системи управління витратами машинобудівних підприємств.

Вивчено поняття управління витратами у трактуванні різних авторів, і з урахуванням специфіки машинобудівних підприємств. Досліджено концептуальні підходи щодо формування ефективної системи управління витратами підприємства, інструментів, їх мети, складових організації і прийняття рішень для забезпечення інвестиційної привабливості підприємницьких структур в умовах сталого розвитку. Розроблено удосконалену модель ефективної системи управління витратами машинобудівного підприємства, що дає можливість за рахунок оптимізації рівня витрат, підвищити ефективність господарювання й довести його до рівня, необхідного для досягнення цілей успішного функціонування в довгостроковій перспективі. Запропоновано трансформувати в симбіоз методів удосконалену модель системи управління витратами, узагальнивши інформацію щодо методів управління витратами відносно характеру впливу факторів.

Ключові слова: управління витратами, інформаційне забезпечення, функції управління, ефективність, інструменти управління витратами

Шевцов Л.Ю. Концептуальные основы формирования эффективной системы управления расходами машиностроительных предприятий.

Изучено понятие управления затратами в трактовке разных авторов и с учетом специфики машиностроительных предприятий. Исследованы концептуальные подходы к формированию эффективной системы управления затратами предприятия, инструментов, их цели, составляющих организации и принятия решений для обеспечения инвестиционной привлекательности предпринимательских структур в условиях устойчивого развития. Разработанная усовершенствованная модель эффективной системы управления затратами машиностроительного предприятия, дает возможность за счет оптимизации уровня затрат, повысить эффективность хозяйствования и довести его до уровня, необходимого для достижения целей успешного функционирования в долгосрочной перспективе. Предложено трансформировать в симбиоз методов усовершенствованную модель системы управления затратами, обобщив информацию о методах управления затратами относительно характера влияния факторов.

Ключевые слова: управление затратами, информационное обеспечение, функции управления, эффективность, инструменты управления затратами

Shevtsov L.Yu. Conceptual bases of formation effective cost control system engineering companies.

Learned the concept of cost management by different authors on the specificity automobile enterprises. Researched the conceptual approaches to the formation of an effective system of cost management company, tools, their purpose, and components of decision-making to ensure the investment attractiveness of the business in terms of sustainable development. Developed the model effective system of cost engineering company, which makes it possible level by optimizing costs, improve management and bring it to the level necessary to achieve the objectives of successful operation in the long term. A symbiosis of techniques to transform of advanced model of cost management, summarizing information on management costs relative impact factors.

Keywords: cost management, information security management, performance management tools cost

Кризові явища в економіці України, забезпечення інвестиційної привабливості підприємницьких структур в умовах сталого розвитку зумовлюють необхідність переосмислення змісту, методів та інструментів управління, для впровадження ефективної системи управління витратами з виконанням вимог: системний підхід; прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління; вдосконалення інформаційного забезпечення; управління витратами в довгостроковому періоді на різних стадіях життєвого циклу продукції; єдність методів на різних рівнях управління; впровадження методів зниження витрат; органічне поєднання витрат з якістю продукції, використання гнучкого ціноутворення; надання об'єктивних даних для впорядкування бюджету підприємства [1].

Чітко організоване та ефективне управління витратами це процес цілеспрямованого формування оптимального рівня витрат підприємства. Критерієм оптимізації є мінімум витрат, що дає змогу підприємству отримати певні конкурентні переваги на ринку збуту, вільно впровадити свою цінову політику та за інших рівних умов досягти більш високих розмірів прибутку [2]. Вміння планомірно і раціонально керувати витратами в періоди погіршення кон'юнктури ринку підвищує шанси підприємства на виживання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Дослідженням теоретичних та методологічних положень управління витратами приділяли увагу як вітчизняні так і зарубіжні науковці. Зокрема Ю.С. Цал-Цалко [1], А.М. Турило [2], С.Ф. Гололов [3], І.Є. Давидович [4], І.М. Мазур [5], В.І. Скоромник [6], Сараєв А.Л. [8], О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник [15], Глазов М.М. [17], Балан А.А. [18], Яровенко Т.С. [19], та ін., залежно від напрямів досліджень по-різному розглядають процеси управління витратами підприємства. Так, на думку Голова С.Ф. [3], управління витратами – це «специфічна функція управління, яка забезпечує планування, організацію, мотивацію, контроль та регулювання витрат діяльності; принципово нова система, яка дає змогу чітко відстежувати, аналізувати й контролювати витрати». Давидович І.Є. вважає, що управління витратами впливає з необхідності адаптації

українських підприємств до розвитку ринку, а також до системи стратегічного управління виробничою діяльністю, широко застосовується у господарській практиці підприємств економічно розвинутих країн [4]. І.М. Мазур вважає, що механізм управління витратами підприємств повинен складатися із сукупності елементів, які виконують наступні функції: нормування,

планування й прогнозування, облік і розподіл, аналіз і поточний контроль, регулювання [5], тоді як Скоромник В.І. розглядає систему управління витратами – як сукупність взаємопов’язаних елементів (структури, завдань, технології, людей, цілей) та системного підходу до об’єктів [6]. Однак, діючі системи управління витратами мають недоліки, які сформовано в табл. 1. [10].

Таблиця 1. Недоліки діючих систем управління витратами [10]

Недоліки діючих систем управління витратами	Наслідки недоліків діючих систем
Відсутні порядок регулювання та урахування сумарних витрат, їх структури на всіх стадіях життєвого циклу продукції	Неможливо цілеспрямовано впливати на оптимізацію та зниження сумарних витрат
Здійснюється лише автономне управління комплексом витрат за господарськими одиницями але не за виробами	Зниження витрат однієї із ланок може призвести до збільшення сумарних витрат; зменшується можливість планування витрат
Управління реалізується через план, сформований за базовими витратами, згідно критеріїв оцінки діяльності конкретної господарської одиниці	Підприємство орієнтуються на виконання плану, не враховуючи реальні можливості зниження витрат за виробами
На кожній наступній стадії не приймаються до уваги економічні розрахунки витрат, виконані на попередніх стадіях	Можливе завищення сумарних витрат; неточно оцінюється та враховується внесок учасників нововведень в загальні результати
Відсутня закінчена система поетапного проектування; результати прогнозу не обов’язкові для наступних стадій	Затягується освоєння економічних параметрів виробу через відсутність послідовності економічних показників проекту за стадіями життєвого циклу
При атестації економічного рівня та якості продукції майже не враховуються економічні параметри	Знижується об’єктивність та ефективність оцінки при атестації продукції
Відсутня стратегія зниження витрат учасниками процесу розвитку; не встановлені контрольні точки оцінки доцільності подальшого здійснення витрат	Допускається подорожчання витрат на повний життєвий цикл, неточності у визначенні планових завдань із зниження витрат
Не визначена структура управління витратами на виріб	Допускаються втрати ефективності під час зміни стадій життєвого циклу
Діюча система управління якістю не сповнена економічного змісту	Знижується ефективність управління витратами у виробництві

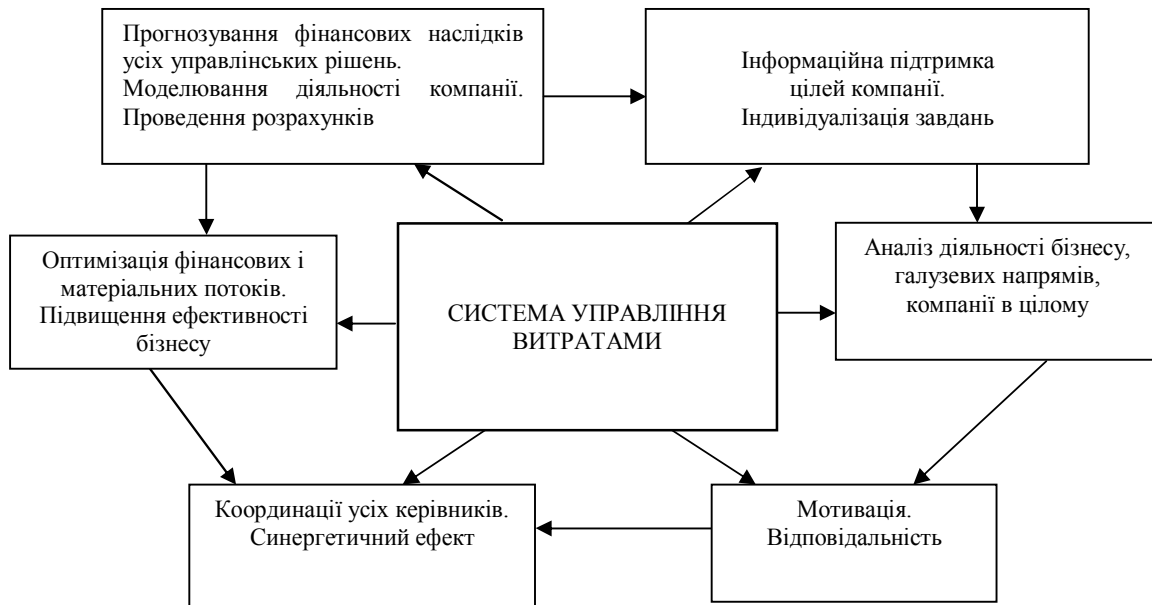

Рис. 1. Основні управлінські завдання впровадження системи управління витратами [16]

Ряд досліджень вчених присвячені вивченню окремих аспектів управлінського регулювання процесів формування та використання економічних ресурсів, що не дозволяє повною

мірою забезпечити комплексність системи управління витратами [7].

Управління витратами є складовою системи управлінського обліку. Тому у разі виконання

основних управлінських завдань, вчені пропонують впроваджувати систему управління витратами схему якої подано на рис. 1. У бізнесі, також генеруються зростаючі потреби в ефективному методичному інструментарію з використанням адаптивно-функціонального підходу до формування ефективної системи управління витратами. Так, у праці [12], адаптивність проявляється в тому, що пропонується система методів, сформована з урахуванням сукупності факторів, які визначають умови використання ресурсів підприємства; а функціональність полягає в тому, що основні чинники, що визначають умови споживання ресурсів, виявляються і досліджуються шляхом вивчення механізму їх впливу на витрати і логіку управління ними.

Ряд досліджень вчених присвячені вивченню окремих аспектів управлінського регулювання процесів формування та використання економічних ресурсів, що не дозволяє повною мірою забезпечити комплексність системи управління витратами [7]. В процесі формування управлінських реакцій підприємство стикається із необхідністю урахування змін зовнішнього середовища, що доводить необхідність розгляду адаптивного управління на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях. Адаптивне управління витратами вчені [13] пропонують здійснювати застосовуючи інструменти:

- як засоби управління витратами – наявність бюджетів на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях;
- для визначення ринкового середовища наявність інструментів прогнозування витрат;
- з метою ресурсного забезпечення для оперативної зміни наявності інструментів корекції планів підприємства.

Тому, управління витратами потребує додаткових досліджень і розробок, спрямованих на подолання зазначених проблем [9]. За статистикою, у сучасних виробничих підприємств в середньому від 50% до 80% витрат припадає на матеріали, допоміжну сировину, у сервісних від 30% до 50%, і навіть мінімальна економія в цій області безпосередньо підвищує рентабельність виробництва [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Неоднозначність теоретичних положень та недостатність відповідних практичних розробок що стосуються управління витратами і формування її удосконаленої моделі вказують на необхідність поглиблення теоретико-методологічних та практичних засад даної проблеми. Перша пов'язана з різноманіттям різних видів витрат, що сприяє їх класифікації для узагальнення, з метою оптимізації постановки управлінського обліку на підприємствах. Друга проблема полягає у зміні складу самих витрат, третя – в неможливості точного вимірювання складу витрат, що впливає на здійснення

облікових операцій, і відповідно на фінансовий результат підприємства в цілому. Отже зосередження уваги на єдиному підході до вирішення досліджуваних проблем, й обумовило вибір мети і завдань роботи.

Метою статті є узагальнення підходів щодо визначення функцій, завдань, принципів, врахування недоліків діючих систем управління витратами та розробка інструментів щодо ефективного управління витратами, їх мети, складових організації і прийняття рішень для забезпечення інвестиційної привабливості підприємницьких структур в умовах сталого розвитку. Це зумовлює необхідність вирішення основних завдань:

- вивчити поняття управління витратами у трактуванні різних авторів;
- дослідити концептуальні підходи щодо формування ефективної системи управління витратами підприємства та інструментів їх вирішення;
- розробити удосконалену модель ефективної системи управління витратами машинобудівного підприємства;
- узагальнити інформацію щодо методів управління витратами відносно характеру впливу факторів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Ефективність діяльності залежить від процесу інтеграції традиційних методів обліку, аналізу, нормування, планування і контролю витрат в єдину систему отримання, обробки та узагальнення інформації про витрати і прийняття на її основі управлінських рішень, систему, яка управляє підприємством, зорієнтовану на досягнення не тільки оперативних (поточних) цілей у вигляді отримання прибутку того чи іншого розміру, але і на глобальні стратегічні цілі: розвиток підприємства, його екологічний нейтралітет, збереження робочих місць, тобто на соціальні фактори, і систему, в якій першочерговим є конкретне ортодоксальне мислення керуючих справами, комплексне вирішення проблем на рівні галузі та національної економіки [14]. О.С. Кузьмін, О.Г. Мельник [15] зазначають, що метою управління витратами є зниження або оптимізація витрат на одиницю виробленої продукції, підвищення рентабельності господарських процесів, видів діяльності, мінімізація співвідношення «витрати-дохід», максимізація створюваної на підприємстві цінності, оптимізація структури витрат та рівня ризику господарської діяльності. Вчені виділяють три рівні управління витратами: (вищий, середній, оперативний), та згідно із процесійним (функціональним) підходом етапи управління витратами: планування витрат; організування центрів відповідальності; мотивування працівників за зниження витрат, контролювання витрат, забезпечення регульованих заходів.

Залежно від часового горизонту прийнятих рішень і ступеня їх впливу на діяльність підприємства розрізняють:

- стратегічне управління витратами, орієнтоване на довгострокову перспективу (від одного року і більше) і передбачає прийняття рішень, які мають вплив на всю подальшу діяльність підприємства;
 - поточне управління витратами, орієнтоване на середньострокову перспективу (один рік) і припускає прийняття рішень, які мають вплив на окремі види або групи витрат;
 - оперативне управління витратами, орієнтоване на короткострокову перспективу в межах одного року і передбачає прийняття коригуючих управлінських рішень, пов'язаних з вирішенням щоденних завдань. На рівнях управління, визначають об'єкт спрямування витрат, види рішень, що приймаються, інструменти управління витратами [13].
- Відповідно завдання управління і зниження витрат включатимуть:
- управління витратами як фактора підвищення фінансових результатів;
 - визначення об'єктів і носіїв витрат;
 - класифікація витрат для цілей і основних функцій управління;
 - впровадження управлінського обліку із веденням звітності;
 - розрахунок витрат на одиницю продукції та підрозділах підприємства з визначенням способів їх нормування;
 - аналіз витрат;
 - формування обліково-інформаційного забезпечення оцінки витрат, засобів вимірювання витрат;
 - обрання системи управління витратами, визначення напрямів оптимізації і резервів зниження витрат у всіх підрозділах і центрах, їх регулювання;
 - контроль результатів і внесення змін.

Основними напрямками зменшення витрат є:

- закупівля більш дешевих матеріалів;
- скорочення штату підприємства;
- зміна соціальної політики підприємства в сторону скорочення соціального пакету, премій тощо; реалізація майна підприємства [18].

На думку вчених, важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності бізнесу є використання комп'ютерів та інформаційних систем, що сприятиме: покращенню обслуговування клієнтів; підвищення рівня ефективності завдяки економії часу офісних працівників; збільшення можливості навантаження та пропускної здатності; підвищення точності інформації, і, як наслідок, зростання престижу підприємства і скорочення збитків, обумовлених помилками; забезпечення необхідною інформацією у визначений час конкретних осіб завдяки можливості організації запиту та наявності інтерактивного режиму; отримання керівництвом

важливої інформації для планування, управління і прийняття рішень; збільшення прибутку бізнесу [20].

Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їх видів, місць та носіїв за умов постійного контролю рівня витрат і стимулювання їх зниження (рис.2). Тому побудову удосконаленої моделі ефективного управління витратами ТДВ «Стрийавто» рекомендовано здійснювати шляхом: формування автоматизованого інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень (виділення основних понять, документообігу, завдань і принципів, етапів системи управління витратами); формування і класифікація витрат та їх контроль на підприємстві; врахування впливу чинників і методів, розподіл відповідальності за формування витрат і створення механізму мотивації та стимулювання їх зниження.

Організація ефективного управління витратами формує додаткові конкурентні переваги [14]:

- послуги таких підприємств більш конкурентоспроможні зважаючи на можливість використання більш широкої амплітуди цінового варіювання при встановленні ринкової вартості та низькому рівні витрат;
 - гнучкість і маневреність в умовах мінливого зовнішнього середовища досягається за рахунок якісної і чітко сформованої інформаційної системи, що дозволяє отримувати своєчасні дані в розрізі собівартості окремих видів послуг;
 - гнучкість ціноутворення забезпечується знанням структури витрат, кількісного і якісного значення окремих елементів і видів витрат в залежності від обраної методології управління ними;
 - в умовах ефективного управління витратами компанія підвищує об'єктивність і обґрунтованість планування та нормування витрат з урахуванням специфіки технологічного оснащення, кадрового забезпечення тощо;
 - оцінка внеску кожного структурного підрозділу у формування витрат і вплив їх діяльності на кінцевий фінансовий результат;
 - стійкість і життєздатність підприємства в конкурентних умовах забезпечується зниженням рівня ризику, менеджмент компанії об'єктивно оцінює свої можливості і резерви.
- Формування автоматизованого інформаційного забезпечення досліджуваного підприємства поєднуватиме рівні: управління бізнес – процесами класу ERP (Enterprise Resources Planning – Планування ресурсів підприємства); управління проектно – конструкторськими розробками (система автоматизації проектно-конструкторської діяльності і технологічної підготовки виробництва (САПР/АСТПП-CAD/CAM/CAE/PDM) – зменшення терміну виробничого циклу та підвищення якості

продукції); управління технологічними процесами виробництва (поєднує взаємодію всіх раніше описаних рішень у рамках єдиної інформаційно-аналітичної системи управління підприємством).

Застосування в управлінні витратами нормування всіх ресурсів та визначення найбільш оптимальних розмірів, забезпечує внутрішню конкурентну перевагу, у разі тісного поєднання технологічних та економічних факторів оптимізації витрат.

Для вітчизняних підприємств функціями управління витратами є: управління, планування й прогнозування, координація і регулювання, активізація і стимулювання виконання, облік і

аналіз. Відсутність комплексного сприйняття системи управління підприємством залишає не вирішеними питання узгодження функцій системи управління витратами із системою управління підприємства в цілому.

Ключовими параметрами системи управління витратами є: організаційна структура управління (центр відповідальності фінансового директора, центр виникнення витрат, центр рентабельності); фактори виробничої діяльності і об'єкти обліку витрат. Зазначені параметри можуть комбінуватися або деталізуватися з різним ступенем аналізу [14].

Рис. 2. Удосконалена модель ефективної системи управління витратами на ТДВ «Стрийавто»
Джерело: власна розробка автора

Формування автоматизованого інформаційного забезпечення досліджуваного підприємства поєднуватиме рівні: управління бізнес – процесами класу ERP (Enterprise Resources Planning – Планування ресурсів підприємства); управління проектно – конструкторськими розробками (система автоматизації проектно-конструкторської діяльності і технологічної підготовки виробництва (САПР/АСТПП-CAD/CAM/CAE/PDM) – зменшення терміну виробничого циклу та підвищення якості продукції); управління технологічними процесами виробництва (поєднує взаємодію всіх раніше

описаних рішень у рамках єдиної інформаційно-аналітичної системи управління підприємством).

Застосування в управлінні витратами нормування всіх ресурсів та визначення найбільш оптимальних розмірів, забезпечує внутрішню конкурентну перевагу, у разі тісного поєднання технологічних та економічних факторів оптимізації витрат.

Для вітчизняних підприємств функціями управління витратами є: управління, планування й прогнозування, координація і регулювання, активізація і стимулювання виконання, облік і аналіз. Відсутність комплексного сприйняття системи управління підприємством залишає не

вирішеними питання узгодження функцій системи управління витратами із системою управління підприємства в цілому.

Ключовими параметрами системи управління витратами є: організаційна структура управління (центр відповідальності фінансового директора, центр виникнення витрат, центр рентабельності); фактори виробничої діяльності і об'єкти обліку витрат. Зазначені параметри можуть комбінуватися або деталізуватися з різним ступенем аналізу [14].

Системний підхід до управління витратами забезпечить позитивний економічний ефект, дозволить визначити найбільш вигідні альтернативні варіанти використання ресурсів, наявних у підприємства, знизити невиробничі витрати і в цілому вплинути не тільки на рівень витрат, але і розширити можливості маніпулювання цінами на послуги, забезпечуючи додаткові конкурентні переваги.

Так, організація нормативно-довідникової інформації передбачає: встановлення об'єктивних норм, що сприятиме ефективному контролю за понесеними витратами; прийняття раціональних рішень для покращення використання матеріальних ресурсів, визначення дефектів виробництва (понад нормативні витрати списувати на винних осіб). Порівняння фактичних витрат з плановими (нормативними) дає змогу в процесі аналізу оцінювати роботу підрозділів з використання ресурсів, з'ясувати причини відхилень фактичних витрат від планових і відповідно стимулювати працівників підприємства до їх зниження.

Оскільки на підприємстві процес бюджетування реалізуються більше року, тому оптимізація витрат в розрізі фінансового планування, обліку і контролю відбувається в повному обсязі. Згідно цього, керівництво підприємства повинно продовжувати контролювати розроблену систему бюджетів та центри відповідальності витрат, а також впроваджувати бюджетування на базі автоматизованого програмного забезпечення. Це надасть можливість здійснення оперативного контролю та прийняття рішень стосовно термінового управління витратами.

Виділення центрів відповідальності витрат в організаційній структурі управління ТДВ «Стрийавто» можна представити: робоче місце, виробнича бригада, виробнича дільниця, цех, філії і окремі виробництва, відділи та служби організації, вище керівництво. Управління витратами на основі виділення центрів відповідальності як управлінська концепція вперше була запропонована американським вченим Дж. Хігінсом, який визначав центр відповідальності як структурну одиницю управлінської системи, що є об'єктом контролю над понесеними витратами і отриманими доходами. Такий підхід поєднує конкретний

результат з відповідальністю керівника, інтегрує можливості суміщення в одній обліковій точці місць виникнення витрат і доходів.

Елементом системи управління витратами є класифікація витрат, принципом організації управлінського обліку, методом обробки і контролю інформації, основою обліку витрат, правильного розуміння їх призначення. Керівництву суб'єкта господарювання рекомендовано класифікувати витрати діяльності, за ознаками які найбільш повно відповідали б завданням, цілям виробництва та напрямкам реалізації рішень в системі управління: 1) стосовно виробничого процесу (основні, накладні); 2) за способом віднесення на собівартість (прямі, непрямі); 3) за обсягом виробництва (умовно-змінні, умовно-постійні); 4) за місцем виникнення витрат – функціями діяльності (постачання, виробничі, адміністративні, транспортування і збут, складування, обслуговування і рекламування, інші); 5) планування (прогнозування, бюджетування) діяльності (бюджетні, фактичні); 6) за ознакою залежності від прийнятого рішення (релевантні, не релевантні) та характером явності (явні (фактичні), неявні (потенційні)); 7) за порядком відношення на період генерування (на продукт, на період); 8) за видами витрат (економічними елементами, статтями калькуляції); 9) за ступенем контрольованості (контрольовані, неконтрольовані) та календарним періодом (одноразові, поточні).

З метою поділу за центрами відповідальності та ефективного управління витратами класифіковано витрати за технологічними процесами виробництва (витрати пресового виробництва, витрати гальванічного (фарбувального) виробництва, витрати моторного виробництва, витрати складального виробництва, витрати на випробування (інноваційні розробки), витрати на логістику).

Актуальним для застосування в практиці управління витратами є методи оптимізації витрат які будуть гнучкими, простими у використанні, надавати в оперативному порядку необхідну для прийняття управлінських рішень інформацію [19]. Відносно характеру впливу факторів на витрати вчені їх об'єднують за двома групами: методи технологічного впливу на витрати; і методи економіко - інформаційного характеру (рис. 3).

Запропоновані методи призначені для підвищення рівня ефективності виробництва, мають певні недоліки і переваги. Так, наприклад, метод ощадливого виробництва суперечить діючій системі обліку; метод АВС – здійснення контролю на даному підприємстві вимагатиме значних витрат часу на впровадження, застосування принципів системи JIT спрощує процес обліку виробничих витрат і допомагає менеджерам регулювати і контролювати витрати, приклад використання подано в табл. 2 [17].

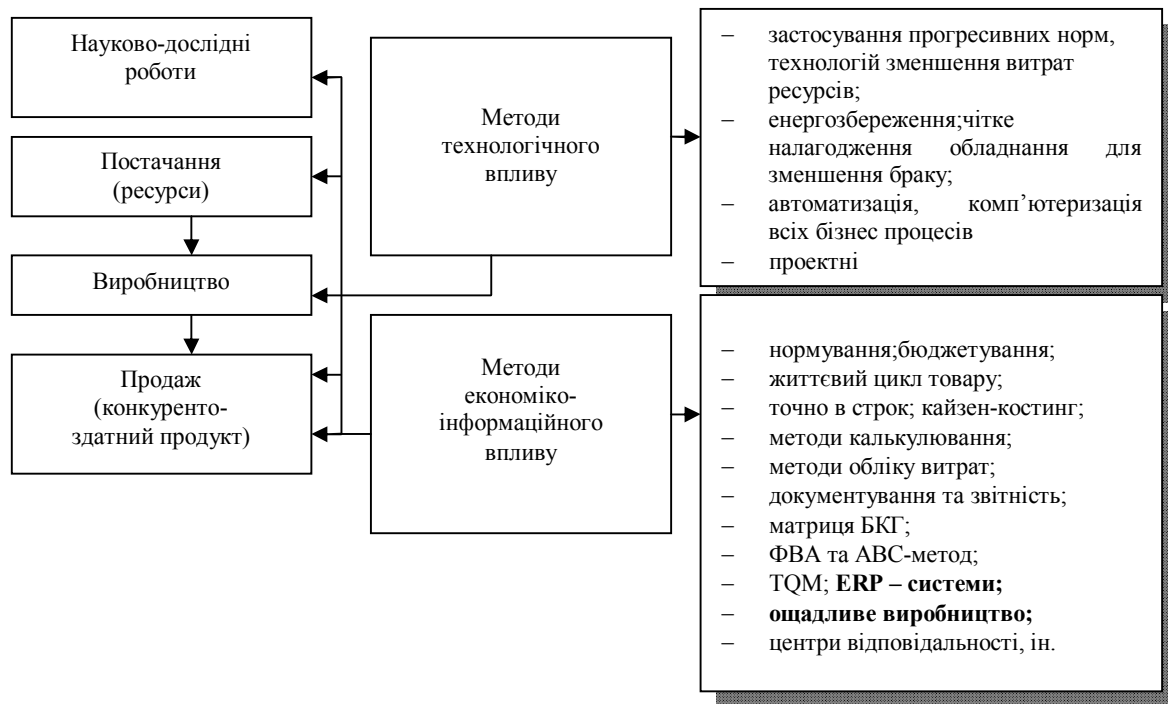

Рис. 3. Методи управління витратами відносно характеру впливу факторів [7]

Таблиця 2. Техніко-економічні показники виробництва автомобілів компаніями «General Motors» (США), «Toyota» (Японія) і їх спільного підприємства в США «NUMMI» з використання системи JIT

Показники діяльності компаній	«General Motors»	«Toyota»	«NUMMI»
Тривалість зборки одного автомобіля (г)	31	16	19
Кількість дефектів при складанні (на 100 машин)	135	45	45
Площа, яка використовується при складанні (на один автомобіль, кв. футів)	8,1	4,8	7,0
Запас комплектуючих на складі (дні)	14	2	2

Джерело: власна розробка автора

Вивчивши дослідження вчених, удосконалену модель системи управління витратами на підприємстві ТДВ «Стрийавто» пропонується трансформувати в симбіоз методів: «Target Costing» (проекування – ефективної моделі управління витратами для досягнення цільової собівартості), «Standard Costing» (виробництво – облік витрат і оперативне управління собівартістю), «Kaizen Costing» (виробництво – локальний пошук прихованих джерел зниження собівартості), система «JIT» (трансформація виробничого обліку в систему управління вартістю, яка використовується для забезпечення потреб менеджерів в прийнятті ефективних управлінських рішень про вид, ціну, собівартість, склад і шляхи збуту продукції). Здійснивши усі запропоновані вище рекомендації керівництво отримає ряд переваг організації ефективного управління витратами:

- регулювання зв'язків між структурними підрозділами підприємства, центрами відповідальності;
- вибір і реалізація нових технологій, методів оптимізації і зниження витрат;

- раціональне використання ресурсів на підприємстві;
- збільшення долі ринку і зростання вартості бізнесу.

Висновки

Здійснено теоретичне узагальнення управління витратами як системи інформації, що формується і в рамках системи управлінського обліку, зі стратегією функціонування, має на меті ефективне використання конкурентних переваг для успішної діяльності в перспективі.

На основі аналізу інструментів управління витратами здійснено узагальнення підходів, запропоновано класифікацію витрат і апробацію методів управління витратами на підприємстві з точки зору цілей управління витратами на стратегічному, тактичному і оперативному рівнях та центрів відповідальності.

Таким чином, управління витратами важливий елемент конкурентної стратегії підприємства в довгостроковій перспективі, умова зростання його інвестиційно-інноваційного потенціалу.

Подальші наукові дослідження направлені на пошук ефективних механізмів формування та використання системи управління витратами.

Abstract

In the current economic conditions are increasing requirements for information management processes to ensure that relevant and effective implementation of cost management system. Studied the concept of cost management in the treatment of various authors and specific to engineering companies. Researched the conceptual approaches to the formation of an effective system of cost management company, tools, their purpose, and components of decision-making to ensure the investment attractiveness of the business in terms of sustainable development. The model developed effective system of cost engineering company, which makes it possible level by optimizing costs, improve management and bring it to the level necessary to achieve the objectives of successful operation in the long term. A symbiosis of techniques to transform advanced model of cost management, summarizing information on management costs relative impact factors. The use of the proposed system of cost management in the target company will cover all issues of its activities, promote constant search and discovery of reserves of saving resources, regulation costs, scheduling, accounting and cost analysis by type, promotion of resource optimization and cost reduction in order to improve financial - hospodarskoyi of the company.

JEL Classification: L62.

Список літератури:

1. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: [Навч. посібник] / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Вид-во ЦУЛ, 2002. – 656 с.
2. Турило А.М. Управління витратами підприємства: [Навч. посібник] / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило. – К.: Центр навч. літ-ри, 2006. – 120 с.
3. Голов С.Ф. Управлінський облік: [Підручник] / С.Ф. Голов. – К.: Лібра, 2008. – 704 с.
4. Давидович І.Є. Управління витратами: [Навч. посібник 2-ге вид., перероб. і доп.] / І.Є. Давидович. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 228 с.
5. Мазур И.И. Управление проектами: [Учеб. пособие под. общ. Ред. Мазура И.И.]. –2-е изд. / И.И. Мазур, В.Д. Шапиро, Н.Г. Ольдерогге – М.: Омега – Л, 2004. – 664 с.
6. Скоромник В.И. Организация системы управления издержками [Электронный ресурс] / В.И. Скоромник. Режим доступа: http://iteam.ru/publications/finances/section_30/article_1418.
7. Дослідження актуальних проблем управління витратами підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2012/Economics/10_120778.doc.htm.
8. Сараев А.Л. Организация системы управления издержками промышленных предприятий / А.Л. Сараев // Вестник СамГУ. 2012 №1(92), С. 77-90. Режим доступа: http://vestnik-old.samsu.ru/articles/92_13.pdf.
9. Войтоловский Н.В. Актуальные аспекты управления затратами на промышленных предприятиях в современных условиях рыночной экономики / Н.В. Войтоловский, В.Д. Морозова, М.В. Таныгина // Проблемы современной экономики, №3 (47) 2013, С. 194-197. Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=4664>.
10. Принятие проектных решений через управление рисками [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.iteam.ru/publications/project/section_38/article_1430/.
11. Пицок И.Л. Сущность проблемы управления издержками производства в условиях нестабильности спроса на продукцию предприятия / И.Л. Пицок // Дальневосточный государственный университет путей сообщения. Режим доступа: <http://uecs.ru/uecs43-432012/item/1448-2012-07-18-06-19-33/0421200034>.
12. Лисьонкова Н.М. Визначення ефективності системи управління витратами / Н.М. Лисьонкова, І.О. Буряковська // Вісник економіки транспорту і промисловості, № 50, 2015, С. 301-305
13. Антоненць О.О. Адаптивне управління витратами малих машинобудівних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Антоненць Ольга Олександрівна. – Харків, 2012. – 23 с.
14. Сорока И.Ю. Управление затратами филиала транспортной компании на основе процессно-ориентированного подхода (Специальность 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством»). Диссертация. Москва, 2014, 165 с.
15. Кузьмін О.Є. Управління витратами на підприємствах: [Навч. посібник] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, У.І. Когут. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014 – 244 с.
16. Дудник М.О. Розробка інтегрованої системи управління витратами холдингової компанії [Електронний ресурс] / М.О. Дудник // Ефективна економіка / ред. Б.М. Данилишин,

- В.Г. Федоренко, О.І. Дацій та ін. – 2010. – Вип.12. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
17. Глазов М.М. Управление затратами: новые подходы / Глазов М.М., Черникова С.Ю. // [Монография] / М.М. Глазов. – СПб.: РГГМУ, 2009. – 169 с.
18. Балан А.А. Система управління витратами на промисловому підприємстві [Електронний ресурс] / А.А. Балан, А.В. Крисенко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 43-49. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.
19. Яровенко Т.С. Шляхи та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах [Електронний ресурс] / Т.С. Яровенко, О.А. Довга, В.Е.Остряніна // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». Вип. 7 (2), 2013. – С. 181-188. – Режим доступу: http://www.vestnikdnu.com.ua/archive/201372/vestnik_2013_2.pdf.
20. Шерман Є.М. Основні напрямки процесів оптимізації організаційно-економічного механізму на підприємствах харчової промисловості херсонської області [Електронний ресурс] / Є.М. Шерман // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Вип. 6, Час. №3, 2014, С. 226-229. – Режим доступу: <http://www.inter-nauka.com/>.

References:

1. Tsal-Tsalko, Yu.S. (2002). Vytraty pidpryyemstva [The cost of the enterprise]. Kyiv, TSUL. p. 656.
2. Turylo, A.M., Kravchuk, A.A. and Turylo, A.A. (2006). Upravlinnya vytratamy pidpryyemstva [Cost management company]. Kyiv, TSUL. p. 120.
3. Golov, S.F. (2008). Upravlinskiy oblik [Managerial accounting]. Kyiv, Libra, p. 704.
4. Davydovych, I.Ye. (2004). Upravlinnya vytratamy [Cost management]. Ternopil, Ekonomichna dumka. p. 228.
5. Mazur, I.I., Shapyro, B.D. and Olderogge, N.H. (2004). Upravlenie proektami [Project management]. Moskva, Omega. p. 664.
6. Skoromnik, V.I. (2004, March 9). Organizatsiya sistemy upravleniya izderzhkami [Organization of cost management system]. Retrieved from http://iteam.ru/publications/finances/section_30/?part=2.
7. Doshchych, H.A. (2012). Doslidzhennya aktual'nykh problem upravlinnya vytratamy pidpryyemstva [Research urgent problems of cost management company]. Retrieved from http://www.rusnauka.com/29_DWS_2012/Economics/10_120778.doc.htm.
8. Sarayev, A.L. (2012). Organizatsiya sistemy upravleniya izderzhkami promyshlennykh predpriyatiy [Organization of the cost management system of industrial enterprises]. Vestnik SamGU, 1 (92). Retrieved from http://vestnik-old.samsu.ru/articles/92_13.pdf.
9. Voytolovskiy, N.V., Morozova, V.D. and Tanygina, M.V. (2013). Aktualnyye aspekty upravleniya zatratami na promyshlennykh predpriyatiyakh v sovremennykh usloviyakh rynochnoy ekonomiki [Actual aspects of cost management at the industrial enterprises in the modern market economy]. Problemy sovremennoy ekonomiki, 3 (47), (pp.194-197). Retrieved from <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=4664>.
10. Adamovaya, N. (2004, March 16). Prinyatiye proyektnykh resheniy cherez upravleniye riskami [The adoption of design decisions through risk management]. Retrieved from http://iteam.ru/publications/project/section_38/article_1430.
11. Pitsyuk, I.L. (2012). Sushchnost' problemy upravleniya izderzhkami proizvodstva v usloviyakh nestabil'nosti sprosa na produktsiyu predpriyatiya [The essence of the production cost management problems in a company's products on demand volatility]. Economic systems management: an electronic scientific journal, 47 (3). Retrieved from <http://cyberleninka.ru/article/n/suschnost-problemy-upravleniya-izderzhkami-proizvodstva-v-uslo-viyah-nestabilnosti-sprosa-na-produktsiyu-predpriyatiya>.
12. Lysonkova, N.M. and Buryakovska, I.O. (2015). Vyznachennya efektyvnosti systemy upravlinnya vytratamy [Determination of the effectiveness of the cost management]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti, 50, pp. 301-305.
13. Antonets, O.O. (2012). Adaptivne upravlinnya vytratamy malykh mashynobudivnykh pidpryyemstv [Adaptive management costs of small engineering companies]. Kharkiv. Extended abstract of candidate's thesis.
14. Soroka, I.Yu. (2014). Upravleniye zatratami filiala transportnoy kompanii na osnove protsesno-orientirovannogo podkhoda [Cost Management, a branch of the transport company on the basis of a process-oriented approach]. Candidate's thesis. Moskva.
15. Kuzmin, O.Ye. (2014). Upravlinnya vytratamy na pidpryyemstvakh [Cost management in enterprises]. Vydavnytstvo Lvivskoyi politekhniki. Lviv. p. 244.
16. Dudnyk, M.O. (2010). Rozrobka intehrovanoyi systemy upravlinnya vytratamy kholdynhovoyi kompaniyi [Development of an integrated system of cost management holding company].

- B.M. Danylyshyn, V.H. Fedorenko and O.I. Datsiy (Ed.). Efektyvna ekonomika. Issue 12. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua>.
17. Glazov, M.M. and Chernikova, S.Yu. (2009). Upravleniye zatratami: novyye podkhody [Cost management: new approaches]. Saint Peterburg, RGGMU. p. 169.
 18. Balan, O.O. and Krysenko, A.V. (2014). Sistema upravlinnya vytratamy na promyslovomu pidpryyemstvi [The system of cost management in an industrial plant]. Ekonomika: realiyi chasu. Naukovyy zhurnal. 3 (13). (p. 43-49). Retrieved from <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.
 19. Yarovenko, T.S., Dovha, O.A. and Ostryanina, V.E. (2013). Shlyakhy ta metody optymizatsiyi vytrat pidpryyemstva u rynkovykh umovakh [Ways and methods for optimizing cost the company in terms of market]. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya «Ekonomika». Issue 7 (2). (pp. 181-188). Retrieved from http://www.vestnikdnu.com.ua/archive/201372/vestnik_2013_2.pdf.
 20. Sherman, Ye.M. (2014). Osnovni napryamky protsesiv optymizatsiyi orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu na pidpryyemstvakh kharchovoyi promyslovosti khersonskoyi oblasti [The main directions of optimization processes of organizational and economic mechanism in the food industry Kherson region]. Naukovyy visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky». Issue 6, Vol. 3. (pp. 226-229). Retrieved from <http://www.inter-nauka.com/>.

Надано до редакційної колегії 07.12.2015

Шевців Любов Юліанівна / Lyubov Yu. Shevtsiv
Shevtsivlyba@mail.ru

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Концептуальні основи формування ефективної системи управління витратами машинобудівних підприємств [Електронний ресурс] / Л. Ю. Шевців // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2016. – № 1 (23). – С. 72-81. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n1.html>